

РАДИ ПО ВИВЧЕННЮ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ 90 РОКІВ

Присвячується 90-річчю Ради по вивченню продуктивних сил України Національної академії наук України та її засновникові -академіку В.І. Вернадському

Рада по вивченню продуктивних сил України Національної академії наук України (надалі Рада) є одним з найбільших, найстаріших і найавторитетніших науково-дослідних закладів економічного профілю. Свою історію РВПС веде з 1919 року, коли постановою Спільного зібрання Української академії наук (УАН) від 8 березня (протокол № 17) була заснована Комісія для досліду виробних сил України при Українській академії наук за ініціативою і під головуванням всесвітньо відомого вченого, першого президента Української академії наук, академіка Російської академії наук і Всеукраїнської академії наук ВОЛОДИМИРА ІВАНОВИЧА ВЕРНАДСЬКОГО.

У різні роки Раду очолювали видатні вчені країни: академік В.І. Вернадський (1919—1920), академік П.І. Тутковський (1921—1927), академік Л.М. Яснопольський (1927—1934), академік О.Г. Шліхтер (1934—1940), академік П.С. Погребняк (1948—1952), академік Г.М. Савін (1952—1957), академік П.М. Першин (1957—1964), академік НАН України М.М. Паламарчук (1967—1969), академік НАН України О.М. Алімов (1973—1984), член-кореспондент НАН України С.І. Дорогунцов (1984—2005).

З 2005 року РВПС очолює член-кореспондент НАН України, професор, доктор економічних наук, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки Богдан Михайлович Данилишин.

У зв'язку із призначенням з 18 грудня 2007 року Б.М. Данилишина Міністром економіки України обов'язки Голови Ради згідно з Постановою № 347 Президії НАН України від 26 грудня 2007 року виконує заступник Голови РВПС з наукової роботи, член-кореспондент УААН, доктор економічних наук, професор Михайло Артемович Хвесик.

Протягом тривалої науково-дослідної діяльності РВПС зробила значний внесок у фундаментальну економічну теорію і практику розбудови національної економіки України.

Сьогодні у Раді здійснюються дослідження актуальних комплексних фундаментальних, науково-прикладних, економічних, соціальних, екологічних, демографічних, науково-технічних, суспільно-географічних проблем розвитку і розміщення продуктивних сил України з метою забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України та її регіонів, високих темпів економічного зростання, підвищення життєвого рівня і доб-

робу населення держави. За результатами наукових досліджень постійно проводяться методологічні семінари, де обговорюються актуальні проблеми розвитку і розміщення продуктивних сил та регіональної економіки.

Відмінною особливістю наукових досліджень, які проводяться в Раді, є їх практична спрямованість: на завдання Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів державної влади та місцевого самоврядування постійно готуються наукові доповідні записки з різних соціально-економічних, еколого-економічних та інших актуальних проблем загальнодержавного і регіонального розвитку.

Невід'ємною складовою частиною організації наукового процесу в Раді стало встановлення безпосередніх наукових зв'язків з Секретаріатом Президента України, Радою національної безпеки та оборони України, комітетами Верховної Ради України, Кабінетом Міністрів України, Управлінням регіональної політики Секретаріату Кабінету Міністрів України, провідними ланками адміністративно-управлінських структур як загальнодержавного, так і регіонального рівнів.

Керівництво та провідні вчені РВПС постійно беруть активну участь у роботі керівних органів країни, міністерств і відомств, наукових симпозіумів, конференцій та семінарів з проблем економічного, соціального й екологічного розвитку нашої держави.

У Раді здійснюються фундаментальні наукові дослідження за трьома основними напрямками:

— дослідження теоретико-методологічних проблем і концептуальних основ розвитку та розміщення продуктивних сил України. Включає: аналіз темпів економічного зростання і фактори, що його визначають, а також розробку економічної стратегії і тактики; аналіз й оцінку основних відтворювальних процесів на різних етапах розвитку економіки незалежної України; вивчення світового досвіду проведення економічних реформ і державного регулювання економічного та соціального розвитку України; визначення напрямів змін структури народного господарства; розробку теоретичних наукових засад та підготовку практичних рекомендацій стосовно соціальної, інноваційної, інвестиційної політики, а також пом'якшення негативних та соціальних наслідків Чорнобильської катастрофи. На основі цих досліджень розробляються прогнози розвитку і розміщення про-

дуктивних сил України в цілому, її регіонів та областей, Автономної Республіки Крим, міст Києва і Севастополя на довго-, середньо- та короткострокову перспективу. Прогнози використовуються центральними органами виконавчої влади, регіонального управління і місцевого самоврядування для розробки економічної стратегії та тактики;

— дослідження теоретичних і практичних проблем соціально-економічного й науково-технічного розвитку України та її регіонів в умовах формування ринкових відносин. Включає: дослідження відтворювальних процесів в економіці України та її областях, зокрема проблем людського розвитку (в тому числі демографічних), рівня життя, подолання бідності, трудового потенціалу, зайнятості і ринку праці, соціальної сфери, проблем галузей народногосподарського комплексу України в контексті концепції сталого розвитку. Розробка цього напрямку використовується для обґрунтування шляхів і засобів розв'язання економічних і соціальних проблем;

— дослідження проблем раціонального використання природних ресурсів та збереження навколишнього середовища, формування наукових засад сталого розвитку держави. Включає: розробку методів еколого-економічної оцінки та оптимізації ресурсокористування у територіальних природно-господарських системах різного рівня; формування наукових основ екологізації розвитку продуктивних сил; наукове обґрунтування екологічно допустимих рівнів техногенного впливу на ландшафти; дослідження наукових основ гарантування безпеки життєдіяльності населення і стійкості економіки України при настанні ймовірних техногенних аварій, катастроф та стихійних лих.

РВПС України НАН України визначена головною координаційною науковою установою країни з проблем сталого розвитку, з розробки методології еколого-економічної оптимізації водокористування, реформування водних відносин в умовах економічної реформи. Більшість науково-дослідних робіт Ради виконується з орієнтацією на використання їхніх результатів урядовими структурами України, організаціями державної виконавчої влади, галузевими міністерствами та відомствами.

Поza виконанням бюджетної тематики РВПС України НАН України здійснює великий обсяг науково-дослідних робіт за завданням державних органів України, конкурсними проектами Міністерства науки і освіти України, госпдогвірною тематикою та на замовлення міністерств, відомств і організацій.

РВПС України НАН України здійснює значний обсяг робіт по координації наукових досліджень, які виконуються спільно з іншими науковими установами та державними організаціями. Вона — головна координаційна установа країни з проблем сталого розвитку. Рада здійснює свою діяльність за наступними темами: розробка стратегії сталого розвитку України; дослідження її природно-ресурсного потенціалу та перспектив економічного і соціального розвитку; розробка методології оцінки природно-ресурсного потенціалу регіонів; оцінка ресурсного забезпечення екологічного соціального розвитку (регіональний розріз); дослідження земельно-ресурсного потенціалу, наукове обґрунтування соціальних, екологічних та правових засад його використання і охорони; наукове забезпечення регіонального регулювання

техногенно-екологічної безпеки населення і стійкості економіки України при можливих техногенних аваріях, катастрофах та стихійних лихах; розробка демографічного прогнозу населення республіки до 2026 р.; розробка методики визначення збитків від надзвичайних ситуацій природного і техногенного походження; оцінка рівнів енергоспоживання і потреб електростанцій у мінеральному паливі до 2010 р.; розробка методології комплексного розвитку та розміщення продуктивних сил України. Сьогодні Рада виконує дослідження за такими плановими бюджетними фундаментальними науковими темами:

1. Економічний простір і динаміка розвитку продуктивних сил України.

2. Дослідження проблем модернізації національного господарства в контексті світових тенденцій сталого розвитку.

3. Макроекономічне регулювання інвестиційних процесів та впровадження стратегій інноваційно-інноваційного розвитку в Україні.

4. Оцінка техніко-економічного стану об'єктів інфраструктури та виробничих фондів (Київська, Чернігівська, Житомирська, Вінницька, Хмельницька, Чернівецька, Черкаська, Кіровоградська області, АР Крим, м. Київ, м. Севастополь).

5. Теоретико-методологічні засади вдосконалення механізмів функціонування соціальної сфери регіонів України.

6. Просторові аспекти формування та оцінки ефективності функціонування сучасних землегосподарських систем регіонів України.

7. Розвиток транспортно-дорожнього комплексу України в контексті світових інтеграційних процесів.

8. Соціально-економічне моделювання розвитку сільського господарства і захисту внутрішнього ринку продовольства у контексті вимог Уругвайської угоди у рамках СОТ.

9. Розробка прогнозу змін клімату та оцінка його впливу на економіку і системи життєдіяльності населення.

Науковий колектив Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України складається з висококваліфікованих вчених, серед яких 26 докторів і 61 кандидат наук, один академік НАН України (О.М. Алімов), один член-кореспондент НАН України (Б.М. Данилишин), один член-кореспондент УААН (М.А. Хвесик), 5 заслужених діячів науки і техніки України.

У Раді функціонують спеціалізовані вчені ради з правом захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата економічних наук за спеціальностями:

Д 26.160.01 — 08.00.05 — розвиток продуктивних сил і регіональна економіка;

08.00.06 — економіка природокористування і охорони навколишнього середовища;

Д 26.160.02 — 08.00.03 — економіка та управління національним господарством; 08.00.07 — демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика; доктора і кандидата наук з державного управління за спеціальностями:

Д 26.160.03 — 25.00.02 — механізми державного управління;

25.00.04 — місцеве самоврядування.

Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України щороку виступає організатором або співорганізатором міжнародних і республіканських конференцій, симпозіумів, семінарів, нарад,

круглих столів".

На наукових зустрічах за участю Ради обговорюються найактуальніші проблемні питання економічної науки: сучасні теорії регіональної економіки, методи і засоби регіональних досліджень, актуальні проблеми розвитку і розміщення продуктивних сил регіонів та галузей господарства, розвиток місцевого самоврядування, державних і місцевих фінансів, проблеми екології та сталого розвитку національної економіки.

Рада є засновником таких періодичних видань:

Збірник наукових праць "Продуктивні сили і регіональна економіка". Висвітлює актуальні теоретичні і практичні проблеми розвитку та розміщення продуктивних сил і структурної перебудови економіки на національному й регіональному рівнях, а також питання соціально-виробничого, еколого-економічного і природно-техногенного розвитку України та її регіонів в умовах ринкових перетворень. Відповідальний редактор — член-кореспондент НАН України, доктор економічних наук, професор Данилишин Богдан Михайлович.

Збірник наукових праць "Економіка природокористування і охорони довкілля". Публікує матеріали з проблем економіки природокористування та охорони навколишнього природного середовища, регіональних проблем гарантування екологічної безпеки розвитку і розміщення продуктивних сил України. Відповідальний редактор — член-кореспондент УААН, доктор економічних наук, професор Хвесик Михайло Артемович.

Збірник наукових праць "Економіка промисловості України" (з 16 січня 2008 року виходить під новою назвою "Національне господарство України: теорія та практика управління"). Розміщує наукові праці з теоретичних і практичних проблем економічного розвитку промисловості України в умовах ринкових перетворень та розвитку світових глобалізаційних процесів. Відповідальний редактор — доктор економічних наук, професор Дейнеко Людмила Вікторівна.

Науково-теоретичний економічний журнал "Продуктивні сили України". Присвячений актуальним теоретичним та практичним проблемам розвитку і розміщення продуктивних сил і структурної перебудови економіки на національному й регіональному рівнях, питанням розвитку виробничої і соціальної сфери країни та її регіонів у сучасних умовах. Головний редактор — член-кореспондент НАН України, доктор економічних наук, професор Данилишин Богдан Михайлович.

Міжвідомчий науковий збірник НАН України і Міністерства праці та соціальної політики України "Зайнятість та ринок праці". Публікує матеріали досліджень з актуальних теоретичних і практичних проблем забезпечення продуктивної зайнятості та розвитку ринку праці на загальнонаціональному й регіональному рівнях, а також питань соціальної політики, демографії, економіки праці, соціального розвитку України та її регіонів в умовах ринкових трансформацій. Відповідальний редактор — доктор економічних наук, професор Онікієнко Володимир Васильович.

Науково-практичний журнал "Інвестиції: практика та досвід". Розміщує матеріали з актуальних теоретико-методологічних та практичних проблем інвестиційної діяльності і державної політики

інвестування на національному й регіональному рівнях, а також з питань формування умов для забезпечення ефективності інвестування та інвестиційного менеджменту в сучасних умовах ринкових перетворень та глобалізації. Головний редактор — член-кореспондент НАН України, доктор економічних наук, професор Данилишин Богдан Михайлович.

Науково-практичний журнал "Агроросвіт". Друкує наукові матеріали з сучасних проблем економіки аграрно-промислового комплексу, коментарі науковців з актуальних питань розвитку АПК та результати аналітично-прогнозних досліджень з національних і регіональних проблем розвитку аграрного сектору економіки. Головний редактор — член-кореспондент НАН України, доктор економічних наук, професор Данилишин Богдан Михайлович.

Всі періодичні збірники наукових праць і журнали, які видає Рада, входять до переліку фахових видань ВАКУ України і значним чином сприяють розвитку сучасної економічної науки України.

У 2008 році співробітниками Ради підготовлено та опубліковано особисто або у співавторстві в різних видавництвах України 18 монографічних видань, присвячених: дослідженням теоретико-методологічних основ економічного простору і динаміки розвитку продуктивних сил України; стратегії гарантування безпеки регіонів; стратегічному управлінню інноваційною діяльністю як основи економічної безпеки; соціально-економічним аспектам розвитку Чорнобильської зони; макросистемній еволюції вітчизняної економіки; феноменологічним альтернативам економічного зростання України; механізмів розвитку житлово-комунального господарства; оцінці техніко-економічного стану об'єктів інфраструктури та виробничих фондів України; дослідженням зайнятості та ринку праці; питанням національного ринку праці та його молодіжного сегменту; питанням теорії і практики соціальної сфери; продовольчій безпеці України; дослідженням транспортно-дорожнього комплексу України в процесах міжнародної інтеграції; імітаційному моделюванню в енергетиці; державному управлінню зовнішньоторгівельною діяльністю в Україні; фінансово-монетарним важелям економічного розвитку; екосередовищу в сучасних умовах; інституціональному забезпеченню екологічного водокористування в сучасних умовах.

Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України пропонує усім зацікавленим у співпраці проведення широкого комплексу наукових досліджень з проблемних питань регіонального та галузевого розвитку, місцевого самоврядування, ефективного використання і нарощування природно-ресурсного та соціально-економічного потенціалу, забезпечення природно-господарського балансу та сталого розвитку території. Науковий колектив Рада закликає до співпраці наукові колективи академічних та навчальних закладів, державні та місцеві органи влади для розробки стратегій, галузевих і комплексних програм регіонального розвитку, інноваційних програм та інвестиційних паспортів регіонів, виконання тематичних госпрозрахункових досліджень з проблем розвитку галузей реального сектору економіки та інфраструктури, гарантування соціально-економічної та екологічної безпеки країни і її регіонів.